

Csendélet, 1940 körül

Olaj, vászon, 73x70 cm

Jelezve balra lent: Ámos

Kikiáltási ár: 1 900 000 Ft

Acsendélet helye Ámos életművében

Ámos Imre 1940 körül festett csendéletei csaknem sorozatnak tekinthetők. Közös bennük az átlós komponálásmód, a felülnézetből való ábrázolás, hasonlóak a tárgyak, a motívumok. 1940-ben, amikor első ízben hívták be munkaszolgátra már az otthon, az interieur jelentett csupán átmeneti biztonságot számára. A csendélet a konkrét események, az aktualitások elől a művészetbe, a festészetbe menekülést is jelzi. Ez a műfaj sem maradhatott azonban egészen érintetlen az - Ámos személyes életét is meghatározó - eseményektől. Az egyszerű interieur, az asztal és szék, s az asztalon a virág üvegben, valamint az óra is hordoz jelképes tartalmat. A natura morta, a halál, a mulandóság, az idő emblematikusan jelenik meg az óra ábrázolásában, a törékeny, rövid ideig élő virággal a vázában.

A színeket a kép egyes részein - itt az asztalon, a terítőn - laza foltokban rakja fel, ugyanakkor a tárgyakat vastag kék, zöld, vörös körvonalakkal határolja. A kép tónusa sötétebb, mint a *Szentendre* címűé, s a kontúrok is erősebbek és komorabbak és szorongatóbban fogják körül a formákat. Az óra mögött, hasonlóan ekkori csendéleteihez, itt is mintha egy sík, talán kép megnyitná a háttérrel. Stílusa, színvilága, tematikája, az ábrázolt tárgyak alapján az 1940-es évekre datálható, s közel áll az ugyanebben az időben festett *Almás csendélethez*.

A tárgyak, a színvilág és a komponálásmód Derkovits csendéleteire is emlékeztet.

Reális és szimbolikus Ámosnál

Ámos a látványt kiindulásul használja érzelmeinek, hangulatának kifejezésére, ugyanakkor szimbolikus tartalmakat is hordoz: „...nem írom alá miért ragaszkodjak én a látható dolgok szigorú lerögzítéséhez [...], mikor a valóság egy bizonyos, általam reflektált része, és a velük asszociált irreálisan előálló képzetek kivetítése engem sokkal jobban és őszintébben érdekel, és kielégít” (1939 március 29). A *Szentendre* és a *Csendélet* szelíd összekapcsolása a külső valóságnak és a belső feszültségeknek az erősödő antiszemitizmus idején, az „idegölő légkörben” (Napló, 1939 március 29). Ámos rajzainak expresszív-szurreális hangvételéhez képest - melyet például az aukción szereplő *A jel* című mű is képvisel - mindkét kép visszafogott.

Turai Hédi

